

SOCb2021 Politická sociologie

Postkomunismus

Politologický pohled: tranzitologie

- Přejchod – interval mezi jedním a druhým režimem (mění se „pravidla hry“)
- Nedemokracie -> demokracie (ideologie, strana, monopol na ozbrojené síly, komunikace, kontrola, ekonomika)
- Totalita vs. autoritářský režim (omezený pluralismus, bez jednotné ideologie, bez mobilizace, omezení moci vůdce)

Fáze konsolidace demokracie v ČR

- Strukturální konsolidace
- Konsolidace procesu reprezentace
- Behaviorální konsolidace
- Konsolidace postojů

Přejchod k čemu? Věda nebo ideologie? „Západní liberální demokracie“?

Příklad: české představy o distributivní spravedlnosti mezi lety 1991 a 2009 (Matějů, Smith)

Tabulka 3. Porovnání vlivu stratifikačních proměnných na meritokracii
a rovnostářství, 1991–2009

	1991	1995	2006	2009
Samostatní → Meritokracie	0,436***	0,510***	0,379***	0,376***
Žena → Rovnostářství	0,105**	-0,004	-0,004	0,002
Nezam. → Rovnostářství	0,272***	0,316***	0,402***	0,370***
Důchodce → Meritokracie	0,046	0,075*	0,041	0,052
Důchodce → Rovnostářství	0,128**	0,102**	0,200***	0,153***
VŠ → Meritokracie	0,054	-0,055	0,050	0,074*
VŠ → Rovnostářství	-0,186***	-0,173***	-0,094**	-0,155***
Nižší třída → Meritokracie	0,027	0,014	0,028	-0,048
Nižší třída → Rovnostářství	0,058	0,103***	0,136***	0,134***
Meritokracie ↔ Rovnostářství	-0,015	-0,192***	-0,317***	-0,359***
E3 ↔ e4	-0,191**	-0,338***	-0,168***	0,207***
E2 ↔ e5	0,105**	0,030	0,141***	-0,065
e3 ↔ e6	-0,222***	-0,265***	-0,187***	0,044

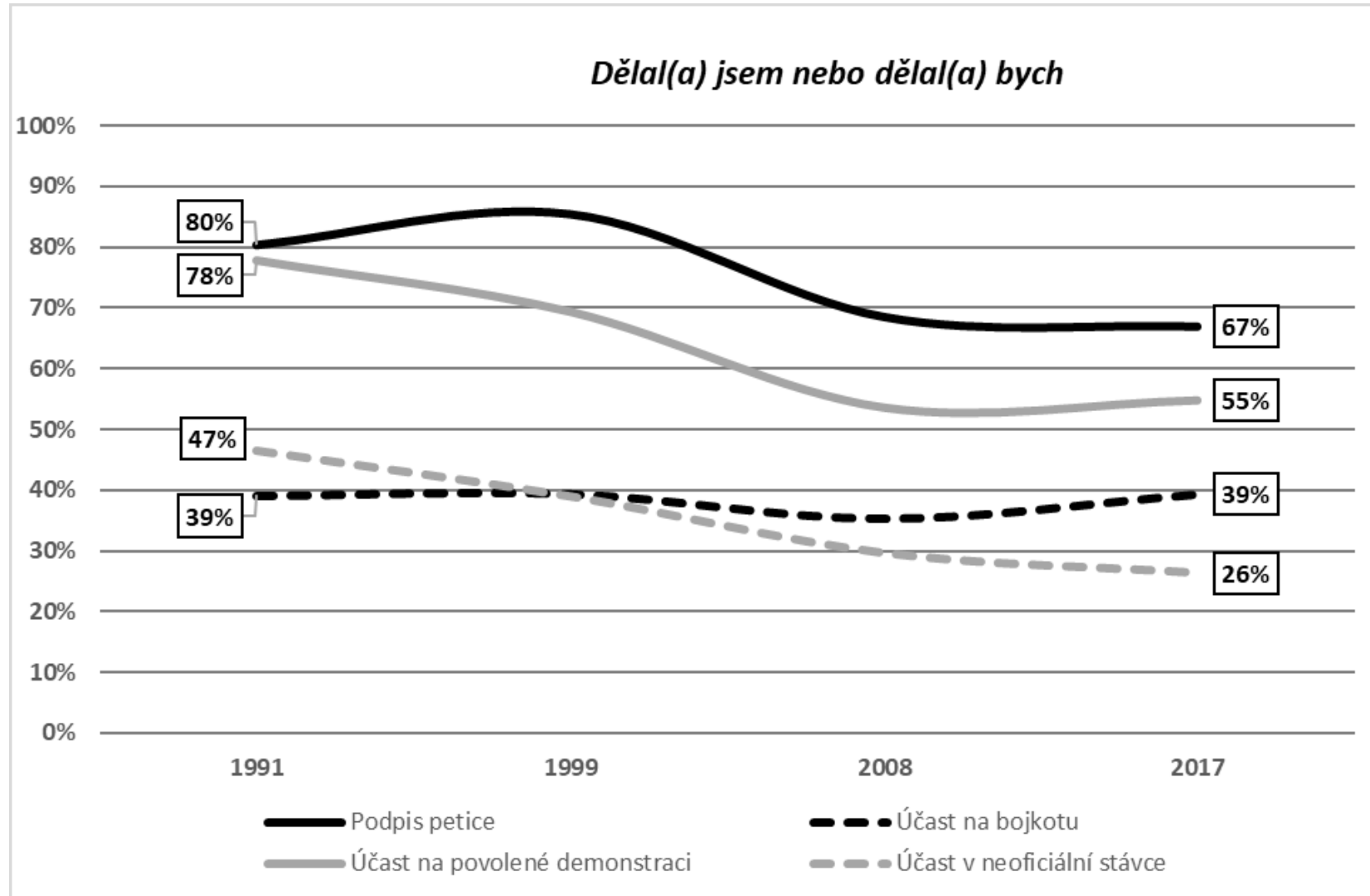
Zdroj: ISJP 1991, 1995, 2006; ISSP 2009 (český datový soubor).

Poznámka: Standardizované koeficienty cest stanovených ve strukturním modelu ve schématu 2.

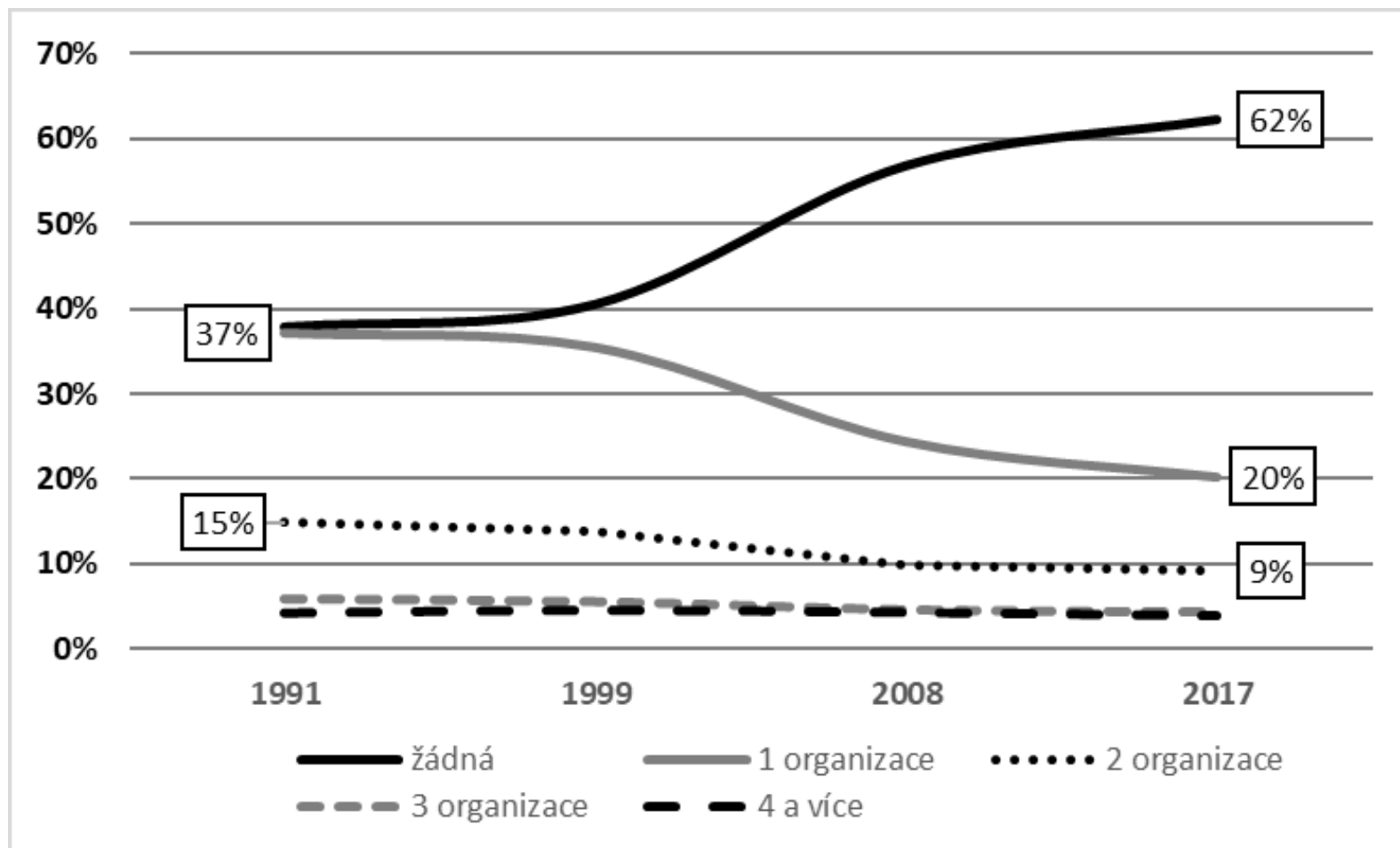
Politická sociologie postkomunismu

- Občanství jako vztah jednotlivce ke státu - behaviorální a **normativní** dimenze
- Normy občanství ovlivňují politické jednání (van Deth 2007; Bolzendahl, Coffé 2013)
- Normy občanství - představa “dobrého občana“
- Poslušnost a akceptace vs. participace a kritika
- Západní země: **pořádek, participace, solidarita, autonomie**
- Obecné trendy k **oslabování důrazu na pořádek a posilování důrazu na participaci** (Dalton 2008; Hooghe, Oser 2015)
- V ČR vzestup důležitosti **participace**, ale i **pořádku a solidarity** (data ISSP 2004 a 2014 - Petrůšek 2017)

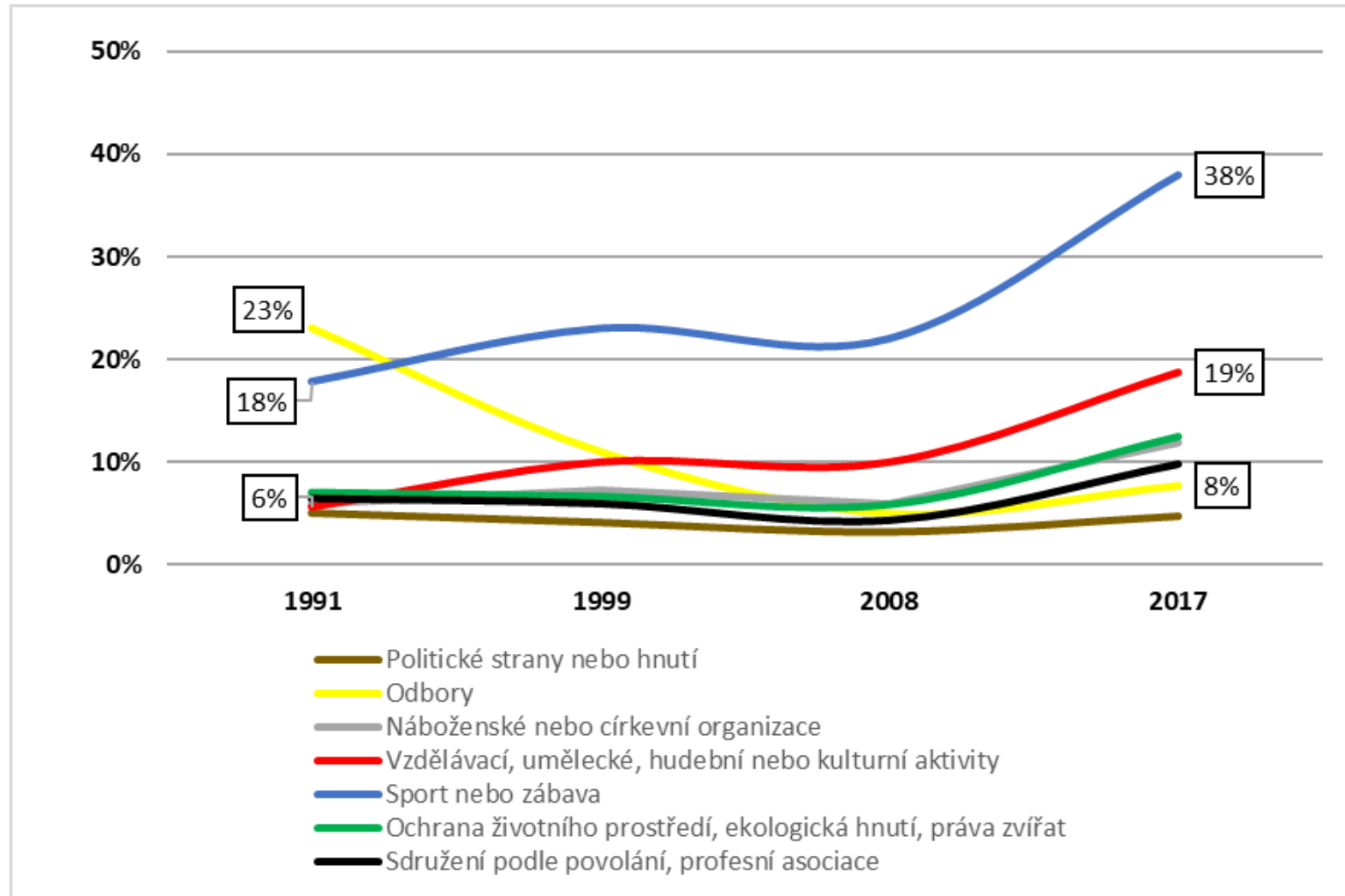
Politická angažovanost v ČR (1991-2017)

Občanská náležitost/angažovanost v ČR (1991-2017)

Občanská náležitost podle typu organizace v ČR (1991-2017)

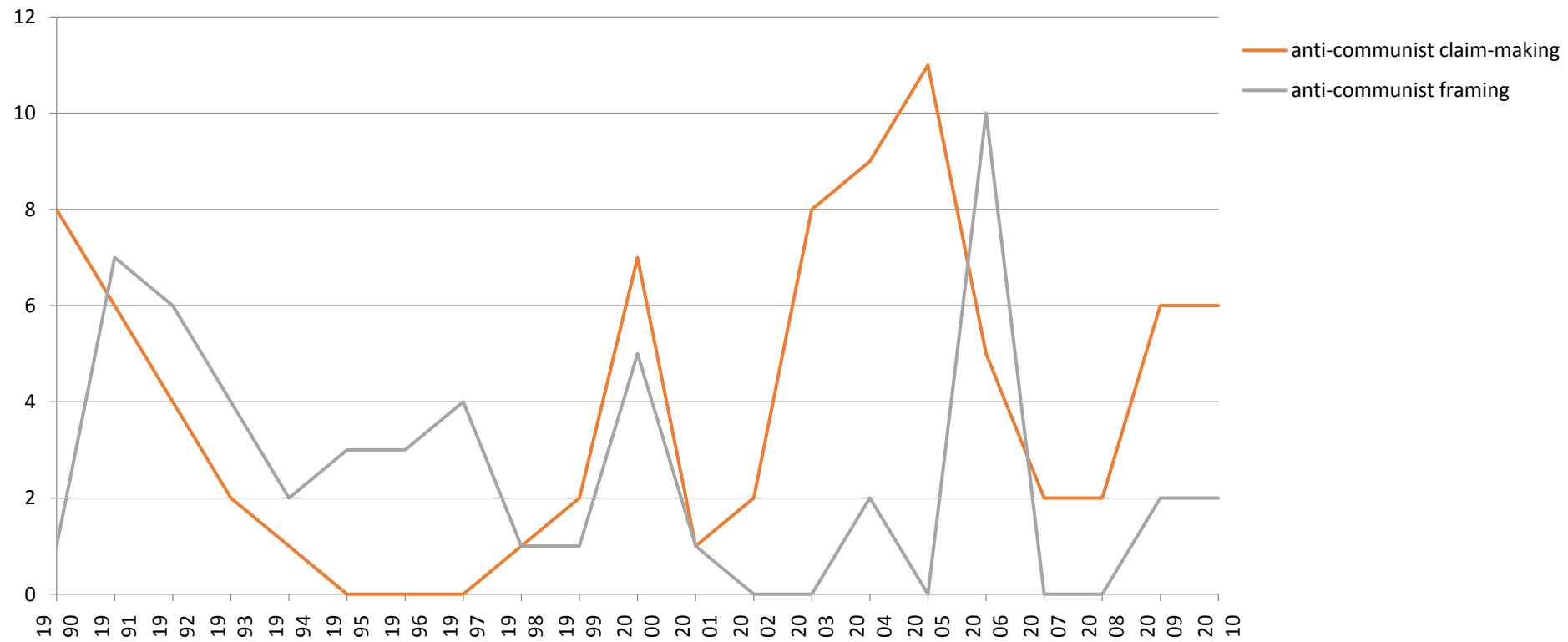
Politická sociologie postkomunismu

- Převládající teze: slabost post-socialistických občanských společností a idea politického dohánění Západu (Habermas 1990; Howard 2003; ibid 2011; Bernhard & Kaya 2012; Ekiert & Foa 2012) – **nedůvěra, pasivita, privatismus** – je nutné se (po)učit od „starých demokracií“
- Kritický pohled: Východoevropané v r. 1989/1990 osvědčili **politickou zralost** (Buden 2013); tradice **dobrovolnictví** před r. 1989 (Carmin, Jehlička 2005); svébytné formy **občanské společnosti** (Hann 1992)
- Počáteční **demokratické ideály a revoluční požadavky** během revolucí v r. 1989 byly „usměrněny“ a normalizovány novými elitami (Krapfl 2009)

Politická sociologie postkomunismu

- Jaké byly ideály demokratických revolucí v r. 1989?
- Proč byly tyto revoluce rámovány pozitivně, změkčovány?
- Jak byli vnímáni nositelé těchto revolucí zvenčí?
- Jak byly tyto změny popisovány „západní“ sociální vědou?
- Byl pád „komunismu“ automaticky vítězstvím demokracie/kapitalismu?
- Co má cílem politického vývoje post-socialistických zemí?

„Boj s komunismem“ po r. 1989 – politika paměti

K dokončení knihy mě donutili komunisté, kteří zpochybňují odkaz Milady Horákové, tvrdí publicista Anýž

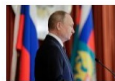
Jdu s hlavou vztyčenou – slova, kterými se Milada Horáková rozloučila v dopise se svými nejbližšími před popravou, jsou i titulem nové knihy novináře Daniela Anýže. „Vznikala dlouho a k dokončení mě donutily výroky současných komunistů, kteří začali vědomě zpochybňovat odkaz Milady Horákové,“ popisuje Daniel Anýž v Interview Plus.

Praha 21:32 17. června 2020

Daniel Anýž | Foto: Tomáš Roček | Zdroj: Český rozhlas

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

Země západu nás nechtely vyslyšet. Invasze na Ukrajinu bylo podle Putina správné rozhodnutí

Putinův „nový feudalismus“ si zaháčkoval oligarchy. Nevzepřou se kremelské mašinerii, mini odborník

Nemocnice stály desítky milionů a končí jim datum spotřeby. Léky na covid-19 zřejmě čeká spálení

Do bytů na Hradě se uprchlíci nastěhují

Blažek: Polistopadová existence komunistické strany pomohla k moci populistům, jako je Babiš

17. listopadu 1989 na Národní třídě v Praze.

FOTO: ČTK

"Rudý převrat v Plzni". Organizátoři slavností to schytali za sovětský tank, bitvu zrušili

Jan Gazdik

6. 5. 2016 16:20

Někteří Plzeňané byli dost nepříjemně překvapeni, že se historický sovětský tank T-34 měl na Slavnostech svobody pořádaných u příležitosti výročí osvobození města účastnit rekonstrukce setkání amerických vojáků a rudoarmějců na demarkační linii. Sovětský obrněnec přítom na plzeňských slavnostech, které ve čtvrtek začaly, byl i v uplynulých letech a nikomu nevadil. Organizátoři se nakonec rozhodli bitvu úplně vypustit.

Univerzity i Národní galerie vyvěšují portréty Horákové. „Odmítla jen filozofická fakulta,“ řekl Gregorini

Městská část Praha 2, Karolinum, Právnická fakulta Univerzity Karlovy a další instituce vyvěsily v posledních dnech portrét Milady Horákové s nápisem Zavražděna komunisty. Kampaň připomínající 70 let od popravy právníčky a političky vede občanské sdružení Dekomunizace. Jak v pondělí řekl serveru IROZHLAS.cz zástupce sdružení Michal Gregorini, problém s vyvěšením banneru měla pouze Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

Praha 16:33 22. června 2020

Plakát sdružení Dekomunizace, který vyvěsila Městská část Praha 2 | Zdroj: Twitter Městské části Praha 2

Autor

Petr Jadrný

Twitter Facebook

Další texty autora:

- Z obásků bojů se od začátku války podařilo zachránit na 350 000 lidí, řekl Zelenský
- Ruský útok na Moldavsko nevává smysl, říká experti. Vojska v Podněstří vázou ukrajinské jednotky

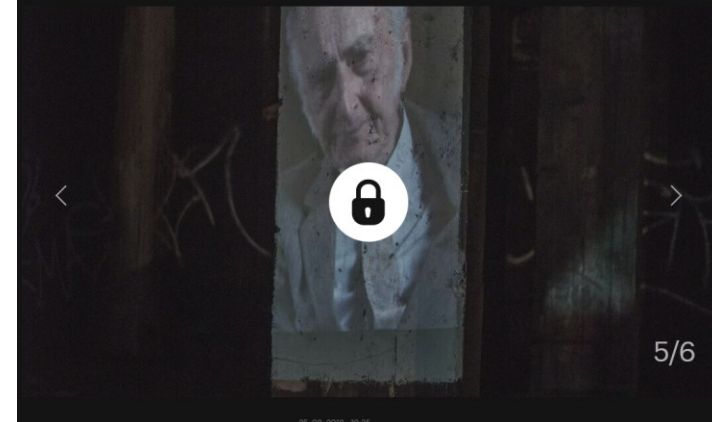
ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

Do bytů na Hradě se uprchlíci nastěhují

Do bytů na Hradě se uprchlíci nastěhují

Může vyklíčit nová totalita. Lidé milují Babiše, protože podvádějí stejně jako on, tvrdí Kroupa

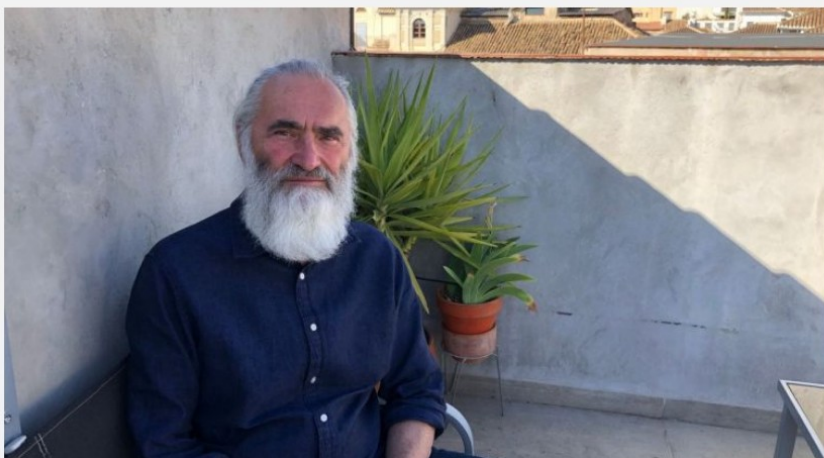
5/6

Nový orientalismus?

Dle západních rasistů jsou všichni Východoevropané tak trochu Rusové, říká antropolog Ivan Kalmar

Rozhovor s kanadským antropologem českého původu, který nedávno vydal knihu Bílý, ale ne tak docela o postavení lidí z východní Evropy v současném světovém systému.

KLÁRA VOTAVOVÁ – 03.06.22

V Mostě se bojuje za celou republiku. Podpořte vstup Alarmu do regionů.

Jednorázově Měsíčně

Příspěvek v Kč: [Jiná částka](#)

100 Kč 300 Kč

500 Kč 1 000 Kč

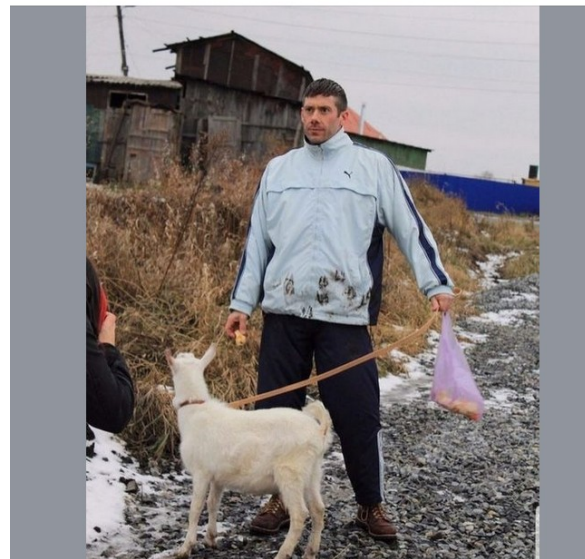
Daruji 300 Kč

zabezpečeno Darujme.cz

Squatting Slavs
13. únor 2019 ·

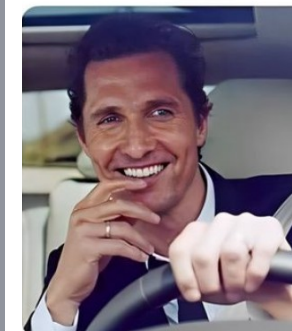
Before you enter the Balkans you have to fight the final boss

[Zobrazit překlad](#)

Scenic Depictions of Slavic Life
5 d ·

VS
Going to the Balkans on holiday VS living there

Scenic Depictions of Slavic Life
3 d ·

Slav technology

Slovanská technika

[Skrýt originál](#) · [Ohodnotit překlad](#)

Scenic Depictions of Slavic Life
21. duben v. 20:04 ·

Slovanský HOLLYWOOD

[Zobrazit originál](#) · [Ohodnotit překlad](#)

